

РОБОТА З ТЕКСТОМ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ТЕМАТИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Мелкумова Т. В. Робота з текстом соціально-культурної тематики на заняттях з української мови як іноземної.

У статті розглядається методична проблема мовної підготовки іноземних студентів. Підкреслюється, що вивчення української мови як іноземної має бути скероване на формування соціально-культурної компетентності студентів, на підготовку їх до різних комунікативних ситуацій. Обґрунтовано доцільність читання текстів соціально-культурної тематики, подано зразок тексту, наведено приклади післятекстових запитань і завдань.

Ключові слова: українська культура, соціально-культурна компетентність, українська писанка.

Мелкумова Т. В. Работа с текстом социально-культурной тематики на занятиях по украинскому языку как иностранному.

В статье рассматривается методическая проблема языковой подготовки иностранных студентов. Подчеркивается, что изучение украинского языка как иностранного должно быть направлено на формирование социально-культурной компетентности студентов, на подготовку их к различным коммуникативным ситуациям. Обоснована целесообразность чтения текстов социально-культурной тематики, представлен образец текста, приведены примеры послетекстовых вопросов и заданий.

Ключевые слова: украинская культура, социально-культурная компетентность, украинская писанка.

Melkumova T. V. Text socio-cultural topics in the classroom in the Ukrainian language as a foreign language.

The article discusses the methodological problem of language training for foreign students. It is emphasized that the study of the Ukrainian language as a foreign language should be focused on the formation of social and cultural competence of students to prepare them to different communicative situations. Expediency reading texts socio-cultural subjects, a sample of the text are examples posletekstovyyh questions and tasks.

Key words: Ukrainian culture, socio-cultural competence, Ukrainian pysanka.

Лінгводидактика пропонує різноманітні методи та прийоми викладання української мови іноземним студентам. Граматичні й текстові матеріали розробляють для навчання студентів-іноземців такі методисти, як: Л. Азарова, Х. Бахтіярова, С. Воробйова, Н. Зайченко, І. Зозуля, О. Коньок, Р. Кривко, Н. Лисенко, С. Лукашевич, І. Майданюк, Є. Світлична, С. Смоленський, Л. Солодар, Т. Цапко й ін. У сучасній системі освіти відбувається зміна мотивації засвоєння української мови як іноземної, що викликає необхідність оптимізації технологій її навчання, зокрема формування мовної компетенції як складової соціально-культурної компетенції. Актуальність нашої розвідки визначається новітніми вимогами, спрямованими на вдосконалення національної системи освіти загалом і мовної підготовки студентів зокрема.

Одним із найважливіших чинників успішного навчання іноземних студентів є їхня якомога повніша та швидша адаптація до умов проживання в новій країні, до особливостей побуту і навчання, культури і традицій народу, серед якого іноземець має прожити кілька років. Тому дуже важливо раціонально організувати та поєднати навчальну й виховну роботу задля досягнення найкращих результатів [1, с. 111]. Сприяти цьому покликана робота з текстами соціально-культурної тематики на заняттях з української мови як іноземної.

Так, на заняттях з української мови як іноземної студенти-іноземці І курсу, що здобувають освіту за різними спеціальностями, обов'язково читають тексти соціально-культурної тематики. Читання текстів і виконання післятекстових вправ спрямоване на закріплення мовних умінь і навичок, отриманих іноземними студентами на підготовчому факультеті, та на вироблення нових. Опрацьовуючи лексико-граматичний матеріал і тексти соціально-культурної тематики, студенти мають можливість розширити знання про державу, у якій вони живуть і навчаються. Студенти-іноземці здобувають необхідні відомості для адекватного спілкування в соціально-культурній сфері. Метою нашої статті є навести приклад роботи з текстом соціально-культурної тематики на заняттях з української мови як іноземної.

Українська писанка

В Україні є багато свят: Новий рік, Восьме березня і важливе свято Великдень. Великдень – релігійне свято. В Україні є традиція – робити до Великодня писанки. Писанки – це символи, це «великодні яйця». У Львові знайшли писанку, якій 500 (п'ятсот) років. А в Рівненській області знайшли глиняну писанку віком 950 (дев'ятсот п'ятдесят) років!

Писанки символізують Сонце, життя, любов, красу, весну, добро, частя, радість. Кольори писанки є також символічними. Червоний колір символізує радість життя, любов; жовтий – місяць і зорі, урожай. Зелений колір – це багатство, флора; блакитний – чисте небо, здоров'я. Коричневий колір – це земля.

Писанки мають різні елементи й символи. Дуже складна писанка в Західній Україні. Малюнок на таких писанках часто дрібний. А на писанках у Києві малюнок крупний. Раніше писанки були символами кохання, молоді люди дарували їх одне одному.

Цікава писанка знаходиться в місті Вегревіль у Канаді. У цьому місті живуть канадські українці. За проектом художника Павла Цимбалюка у Вегревілі є пам'ятник українській писанці. Висота пам'ятника – 12 метрів. Таке велике яйце з алюмінію створене в 1974 (тисяча дев'ятсот сімдесят четвертому) році. Щороку в цьому місті проходить Український фестиваль писанки. Це велике свято.

Музей писанки працює в місті Коломия в Україні. Частина музею – це пам'ятник писанці, висота – 13,5 м (тринадцять з половиною метрів). У музеї – 6 тисяч писанок. Це писанки не тільки з України. У музеї є писанки з Білорусі, Пакистану, острову Шрі-Ланка, Польщі, Чехії, Швеції, США, Канади, Франції та Індії. Але найгарніші писанки – із села Космач (Україна).

Дуже давні українські писанки знаходяться в колекції Національного музею в Києві. У Софійському соборі в Києві є мозаїка з 15 (п'ятнадцяти) тисяч писанок. Малювали писанки 70 (сімдесят) художників з усієї України 9 місяців. Авторкою проекту є Оксана Мась.

У Львові щороку проходить «Фестиваль писанок». Учасники роблять писанки з шоколаду, повітряних кульок, дерева, квітів, інших цікавих матеріалів. Під час фестивалю працює майстер-клас із малювання на писанках.

У Києві також щороку проходить «Фестиваль писанок». Наприклад, у цьому році на фестивалі можна було побачити писанки з усіх областей України. 50 (п'ятдесят) тисяч писанок зробили учасники для фестивалю.

Писанка – це один із дуже давніх символів України, це українське диво.

Першим етапом роботи після прочитання є словникова робота. Зміст тексту студенти зрозуміли, але успішне подальше оперування новими словами не можливе без запам'ятовування, тому варто

звернутися до перекладу нових слів, наприклад:

<i>Мова</i>			
<i>українська</i>	<i>французька</i>	<i>англійська</i>	<i>російська</i>
свято	fête	holiday-celebration	праздник
малюнок	dessin	drawing	рисунок
дрібний	petit	small	мелкий
крупний	grand-gros	large-big	крупный
дарувати	donner-offrir	to offer	дарить
художник	peintre	painter	художник
пам'ятник	monument	monument	памятник
мозаїка	mosaïque	mosaic	мозаика
повітряна кулька	ballon	balloon	воздушный шар
квітка (квіти)	fleurs (fleurs)	flower (flowers)	цветок (цветы)
область	zone-region	area-region	область
учасник	participant	participant	участник
диво	miracle	merical	чудо

Після повторного читання тексту слід провести бесіду за змістом; орієнтовний перелік запитань: *Які свята є в Україні? Що таке Великдень? Яка традиція є в Україні? Що таке писанки? Яку писанку знайшли у Львові? Яку писанку знайшли в Рівненській області? Що символізують писанки? Що символізує червоний колір на писанках? А блакитний колір? (Що символізує блакитний колір?) Яка писанка в Західній Україні? Який малюнок на таких писанках? Який малюнок на писанках у Києві? Що знаходиться в місті Вегревіль у Канаді? Хто живе в цьому місті? Який пам'ятник є у Вегревелі? Що проходить щороку в цьому місті? Який музей працює в місті Коломия в Україні? Скільки писанок є в музеї? З яких країн є писанки в музеї в Коломії? Де знаходяться дуже давні українські писанки? Яка мозаїка є в Софійському соборі в Києві? Хто є авторкою проекту? Який фестиваль проходить у Львові щороку? З чого роблять писанки учасники фестивалю? Який майстер-клас працює під час фестивалю? Який фестиваль також щороку проходить у Києві? Які писанки можна побачити на фестивалі в Києві? Скільки писанок зробили учасники фестивалю? Так що ж таке писанка?*

Діалог-розпитування про свята та звичаї в інших країнах збагатить студентів знаннями про країни, із яких приїхали їхні одногрупники, сприятиме вихованню толерантності, поваги до традицій різних держав.

Перший блок завдань за текстом «Українська писанка» спрямований на перевірку розуміння тексту та закріплення нових відомостей. Наприклад, студентам пропонується вставити потрібні слова: 1) *символи України або релігійне свято. Великдень – це ... . Писанки – це*

... 2) **950 років** або **500 років**. У Львові знайшли писанку, якій ... У Рівненській області знайшли писанку, якій ... 3) **земля** або **радість і любов** або **чисте небо та здоров'я**. Червоний колір символізує ... . Блакитний колір символізує ... . Коричневий колір – це ... 4) **13,5 метрів** або **12 метрів**. У місті Вегревіль у Канаді є пам'ятник українській писанці. Його висота – ... . У місті Коломия в Україні є пам'ятник українській писанці. Його висота – ... 5) **писанки з Польщі, Білорусі, Чехії, Канади, Франції** або **дуже давні українські писанки**. У музеї в Коломиї знаходяться ... . У музеї в Києві знаходяться ... .

Другий блок післятекстових завдань спрямований на повторення певних граматичних правил, на актуалізацію умінь і навичок. Так, задля повторення особливостей узгодження прикметників із іменниками в українській мові іноземні студенти можуть заповнити такі таблиці:

він	український художник	символ
вона	українська писанка	традиція
воно	українське небо	важливе свято
вони	українські символи	уроки

він	фестиваль	малюнок
вона	колекція	символічна мозаїка
воно	село	диво
вони	цікаві музеї	кольори

Отже, важливим етапом мовної підготовки іноземних студентів є робота з текстами соціально-культурної тематики – дієвий чинник поглиблення мовних знань і культурного розвитку іноземних студентів. Подальші розвідки з окресленої проблеми стосуватимуться тематики текстів, видів дотекстових і післятекстових завдань.

Література

1. Богиня Л. Деякі аспекти соціально-культурної адаптації іноземних студентів у процесі вивчення української мови / Л. Богиня // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2008. – Вип. 3. – С. 111-116.
2. Дані щодо об'єктів культурних надбань українців у Канаді : [Текст] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrainianworldcongress.org>
3. Манько В. Українська народна писанка / В. Манько. – Львів : Монастир Монахів Студитського Уставу ; Видавничий відділ «Свічадо», 2001. – 55 с.
4. Фестиваль писанки : портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pysanka.folkukraine.com/>.
5. Фестиваль писанок у Львові : портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.easter.lviv.ua/>.

Стаття надійшла до редакції 07.06.2015 р.